

Warszawa, dn. 6 czerwca 1992 r.

RZECZNIK
PRAW OBYWATELSKICH

RPO/96075/92/III/311/J.M.

RPO/96454/92/III

RPO/96449/92/III

Sąd Najwyższy
Izba Administracyjna
Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych
W a r s z a w a

W n i o s e k

Rzecznika Praw Obywatelskich o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości:

Na podstawie art.16 ust.2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. Nr 109 poz. 471 z 1991 r.) oraz art.16 ust.2 w związku z art.13 pkt 3 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 26, poz. 153 z 1990 r. ze zm.)

w n o s z ę :

o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie budzącego wątpliwości, następującego zagadnienia prawnego:

Czy zgłoszenie się bezrobotnego do organu zatrudnienia po rozwiązaniu umowy o pracę zawartej z jego inicjatywy na czas określony, w czasie gdy był uprawniony do zasiłku dla bezrobotnych, lecz którego wypłata podlegała w okresie tego zatrudnienia wstrzymaniu - uzasadnia zastosowanie art. 20 ust. 1 pkt 1 i 2, czy też art.20 ust.2 pkt 7 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz.U. Nr 106 poz. 457 ze zm.), w sytuacji, gdy nie upłynął jeszcze okres zasiłkowy przewidziany w art.21 ust.2 lub ust.3 tej ustawy.

U z a s a d n i e n i e

Stan faktyczny skłaniający do wystąpienia z niniejszym pytaniem prawnym wynika z okoliczności podnoszonych w kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich skargach osób, których "status bezrobotnego" został ustalony przez rejonowy urząd pracy w następstwie dokonania formalności zarejestrowania i przyznania zasiłku, wobec spełnienia warunków przewidzianych w art. 20 ust.1 ustawy.

W czasie bowiem, gdy służyć takie uprawnienia bezrobotny podejmuje (z własnej inicjatywy lub w drodze skierowania) zatrudnienie w formie umowy o pracę na czas określony (np. na 3 miesiące).

Na tle tej okoliczności wyłaniają się dwa typowe przypadki:

- 1) gdy z tytułu zawartej umowy wynagrodzenie nie przekracza w miesiącu połowy najniższego wynagrodzenia,
- 2) gdy wynagrodzenie takie jest wyższe od połowy najniższego wynagrodzenia w miesiącach trwania tego typu umowy o pracę.

W obu przypadkach umowa o pracę trwa krócej, aniżeli to przewiduje art. 21 ust.2 i 3 ustawy dla wypłaty zasiłku dla bezrobotnych tj. 12 miesięcy lub 18 miesięcy).

W pierwszym przypadku bezrobotny zachowując swój status kontynuować może pobieranie zasiłku, aż do upływu okresów wymienionych w powołanym ostatnio przepisie. Możliwość taka wynika z art.22 ust.1 pkt 8 ustawy. Natomiast w drugim przypadku w praktyce przyjmuje się, że wstrzymanie wypłaty zasiłku jest równoznaczne z utratą prawa do kontynuowania jego wypłaty na dotychczasowych zasadach po rozwiązaniu umowy o pracę, do końca ustawowego okresu zasiłkowego.

Nie uznając "ciągłości" statusu bezrobotnego organa zatrudnienia, wymagają wykazania się (ponownie) przepracowaniem w okresie 12 miesięcy poprzedzających, co najmniej 180 dni, stosownie do art.20 ust.1 pkt 2 ustawy. Spełnienie jednak tego warunku z przyczyn obiektywnych nie jest możliwe. Poszukiwanie wyjścia z tej sytuacji a ponadto - w przypadku, gdy umowa o pracę na czas określony

(w okresie posiadania uprawnień do zasiłku dla bezrobotnych) zawarta bywa z "inicjatywy" bezrobotnego, nasuwa na tle niespójności przepisów ustawy poważne wątpliwości interpretacyjne.

Stosownie bowiem do art.20 ust.2 pkt 7 ustawy warunku określonego w ust.1 pkt 2 tegoż artykułu nie stosuje się do bezrobotnych, którzy po okresie pobierania zasiłku lub zasiłku szkoleniowego podjęli pracę, lecz z przyczyn dotyczących zakładu pracy nie przepracowali 180 dni, jeżeli w terminie 7 dni od dnia rozwiązania umowy o pracę zarejestrowali się we właściwym rejonowym urzędzie pracy; dotyczy to również bezrobotnych, którzy podjęli pracę w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych.

Cytowany przepis nie precyzuje użytych w nim sformułowań .. "po okresie ... oraz ... "z przyczyn dotyczących zakładu pracy..." Pierwsze z nich może oznaczać w nawiązaniu do przedstawionego wyżej stanu faktycznego, czasokres pobierania zasiłku dla bezrobotnych bezpośrednio przed podjęciem pracy na czas określony, względnie może też oznaczać upływ ustawowego okresu zasiłkowego tj. 12 lub 18 miesięcy.

Natomiast "przyczyną dotyczącą zakładu pracy" może być w omawianej sprawie przyjęcie bezrobotnego do pracy na czas określony "wyłącznie z inicjatywy" zakładu pracy np. motywowanej - co zdarza się najczęściej - potrzebami sezonowymi (palacze c.o.). Jeżeli zainteresowany nie osiągnął w czasie takiego zatrudnienia dochodu przekraczającego połowy najniższego wynagrodzenia może pobierać nadal zasiłek dla bezrobotnych, w związku z art.22 ust.1 pkt 8 ustawy, bez potrzeby wykazania się spełnieniem warunku stażowego (180 dni). Jednakże wymaganie takie jest realizowane w przypadku, gdy wynagrodzenie z tytułu takiego zatrudnienia przekracza powyższą wysokość a nadto, gdy zawarcie wspomnianej umowy następuje "z inicjatywy" samego bezrobotnego, który traktowany jest wówczas jako podlegający ponownej rejestracji i ustalaniu uprawnień do pobierania zasiłku.

Wyjaśnienia sytuacji nie przynosi art.22 ust.2 pkt 7 ustawy bowiem odsyła on do art.2 ust.2 pkt 1 ustawy, zezwalając w ten sposób

na uzyskanie prawa do zasiłku (z zastrzeżeniem przepisu art.20 ust.1 pkt 2) w razie pozostawania w stosunku pracy, w wymiarze czasu pracy, z przyczyn dotyczących zakładu pracy, nie wyższym niż połowa obowiązującego wymiaru czasu pracy, w przypadku osiągnięcia w miesiącu wynagrodzenia nie przekraczającego połowy najniższego wynagrodzenia.

Przepis ten nie odnosi się więc do przypadków zawarcia w trakcie posiadania uprawnień do zasiłku dla bezrobotnych, umowy o pracę na czas określony "z inicjatywy bezrobotnego", względnie - w wyższym aniżeli stanowi ten przepis wymiarze czasu pracy oraz - z przekraczającym te granice wynagrodzeniem.

Sformułowanie art.24 ust.2 pkt 1 ustawy dowodzi też, że okresu pobierania zasiłków nie wlicza się do okresów pozostawania w stosunku pracy (...) o którym mowa w art.20 ust.1 pkt 2 ustawy, a zatem co najmniej 180 dni zatrudnienia winno być wykazane nawet bez uwzględnienia uprzedniego okresu zasiłkowego.

Na tle omawianego przypadku można by wyrażać pogląd, że organy zatrudnienia mając na uwadze art.20 ust.2 pkt 7 ustawy sugerują się treścią art.21, ust.6 ustawy, który postanawia, że bezrobotny nabywa ponownie prawo do zasiłku, jeżeli spełnił warunki określone w art.20 ust.1 pkt 1 i 2. Przepis bowiem art.21 ust.6 ustawy - jak na to wskazuje użyte w nim określenie "ponownie" - powinien odnosić się do sytuacji zaistniałej po upływie okresów przewidzianych w art.21 ust.2 i 3. Za takim poglądem przemawia okoliczność, że ust.6 zamieszczony został w treści art. 21 ustawy, zatem nie wiąże się systemowo z zachowaniem "ciągłości statusu bezrobotnego", na którą wskazuje art.20 ust.2 pkt 7 ustawy.

Potrzeba wykładni przepisów ustawy w celu ujednoczenia praktyki, wymaga zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy.

w zał. - odpisy
wniosku

Prof.dr Tadeusz Zieliński

jp